

Briefwisseling tussen Spinoza en sommige geleerde mannen studiebijeenkomst 2 17 november 2018

'metafysica': 2,4,12, 32, 34-36, 50, 58,
63-65

te lezen: brief 2§2, 4 §4-10, 12, 32 §1-8
en 58 §4-5.

wat is metafysica en 'filosofie'?

zelden gebruikt:

in *Cogitata metaphysica* en Ep 27 (zie volgende dia) en na 1665 afwezig.

Cartesiaanse invulling

Premoderne invulling (ontologie).

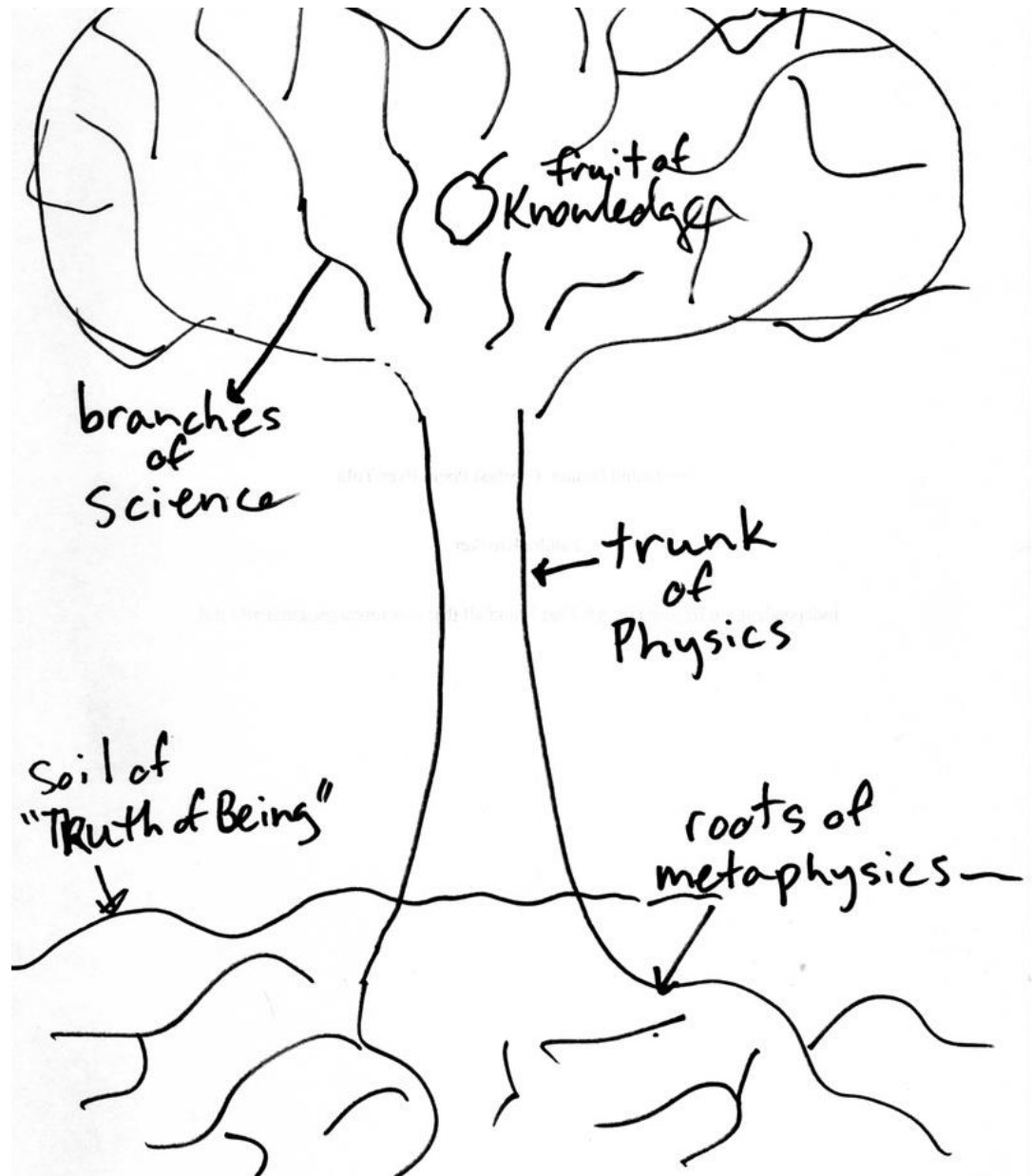
Later: De Deo (Ethica 1).

Filosofie als wetenschap: kennis van oorzaken en uiteindelijk *de oorzaak*

Descartes: de wijsbegeerte als een boom. Het beeld is gebaseerd op de Franse vertaling van de *Principia*

De takken zijn de andere wetenschappen, zoals de geneeskunde, de mechanica en de ethiek als de hoogste vorm van wijsheid.

Ainsi toute la philosophie est comme un arbre, dont les racines sont la métaphysique, le tronc est la physique et les branches qui sortent de ce tronc sont toutes les autres sciences qui se réduisent à trois principales, à savoir la médecine, la mécanique et la morale, j'entends la plus haute et la plus parfaite morale, qui, présupposant une entière connaissance des autres sciences, est le dernier degré de la sagesse. But as it is not from the roots or the trunks of trees that we gather the fruit, but only from the extremities of their branches, so the principal utility of philosophy depends on the separate uses of its parts, which we can only learn last of all.

MATERIAAL IN DE BRIEVEN

brief 2

§ 1: vriendschap

§ 2: definitie God, de enig mogelijke substantie

§ 3: de drie fouten in de filosofie van Descartes en Bacon. a. verkeerd inzicht in Eerste Oorzaak; b. ware aard menselijke geest en c oorzaak dwaling (idolen leer)

§ 4: de grondfout: de aanname van het bestaan van een vrije wil.

brief 4

§ 1: inleiding: reactie op drie stellingen

§ 2: wanneer volgt uit definitie het bestaan?
[ontologisch godsbewijs]

§ 3: denken tegenover uitgebreidheid (Eldef2)

§ 4-10: uit de definities van substantie en modus volgen de axioma's (van Ethica deel 1). Nu de eerste stellingen van de Ethica. Zie toelichting Hubbeling, 'verklarende aantekeningen', 435-437.

brief 12

§ 1: inleiding

§ 2: noodzaak onderscheid: 1 'door natuur oneindig' en 'geen grenzen'; 2. begrensd, maar niet telbaar en 3. onvoorstelbaar en ondenkbaar

§ 3: substantie, modus, eeuwigheid en duur.

vgl. uitgebreidheid en deelbaarheid zie: Elp51s
maat, getal en duur zijn voorstellingswijzen.

brief 32

§ 1: inleiding: aansporing tot filosofie

§ : harmonie van de natuur is een voorstellingswijze, maar de delen passen zich bij het geheel aan door de natuurwetten.

Het voorbeeld van de bloeddeeltjes, die in een vaste verhouding van beweging tot elkaar staan.

brieven 34-36

34: uit de ware definitie van God volgt zijn noodzakelijk bestaan.

35: een noodzakelijk bestaand zijnde is eeuwig, enkelvoudig, onbegrensd en volmaakt.

36: nadere toelichting

brief 50

§ 3: vorm is ontkenning en bepaling.
Omnis determinatio est negatio.

brief 58

§ 3: wat is de vrijheid van God (Eldef7)

§ 4-6: de gewaande menselijke vrijheid.

De vergelijking met een steen in 'vrije' val.

§ 63-65

63, § 1: inleiding

2-5 vragen om verheldering van

- oneindig aantal attributen
- verschil Gods en ons verstand
- hoe meer zijn, hoe meer attributen
- oneindige modi

64, § 2 kennis via aandoeningen lichaam

- voorbeelden oneindige modi: oneindig verstand / gedaante hele universum

65: nogmaals oneindig aantal attributen.